

XVII ASR YEVROPA BADIY MA'DANIY HAYOTI TAVSIFI ITALIYA SAN'ATI

Abdusattorova Nodiraxon Abduraxmon qizi

*Namangan Davlat universiteti Tasviriy va amaliy bezak san'ati
fakulteti 2 – kurs magistratura talabasi*

Abdusattorova Munavvarxon Abdurahmon qizi

*Namangan Davlat Universiteti
“Tasviriy va amaliy Bezak San’ati fakulteti
2- kurs Magistratura talabasi”*

Annotatsiya: *XVII asr Yevropa san'ati tarixining asosiy bosqichlari va muammolariga bag'ishlangan. XVII asrda Italiya san'ati va me'morchiligini davrlashtirish, Barokko san'atining kelib chiqishi, Florensiya, Rim, Boloniya, Venetsiyadagi badiiy akademiyalarning o'sishi va ularning yangi kasb-hunar ta'limi tizimini shakllantirishdagi roli XVII asr - G'arbiy Evropa madaniyatining tarixidagi muhim bosqich bo'lib, Evropa milliy davlatlarini yanada rivojlantirish va mustahkamlash davri U keng jug'rofiy qamrovga ega va Evropaning eng muhim mamlakatlari - Italiya, Frantsiya, Buyuk Britaniya, Germaniya, Ispaniyaning arxitekturasi, haykaltaroshligi, rassomligiga qaratilganligi. Stilistika va uning terminologiyasi, san'atning ijtimoiy tarixi, ikonografiya muammolariga alohida e'tibor berilganligi XVII asrlar san'ati uchun xarakterli jarayonlar va hodisalarning o'ziga xos xususiyatlarini, shuningdek, eng muhim yo'nalishlarni tasavvur qilishlari kerakligi va alohida yodgorliklar va ularning tarixiy kontekstini tushunish haqida so'z olib boriladi.*

Kalit so'zlar: *Klassik, Monumental, Arxitektura, Katolik, Realistik, Oqim, Barokko, Italiya, Frans Xals, Rembrandt, Shaxs.*

**ОПИСАНИЕ ЕВРОПЕЙСКОГО ИСКУССТВА И КУЛЬТУРНОЙ ЖИЗНИ XVII
ВЕКА. ИТАЛЬЯНСКОЕ ИСКУССТВО**

Абдусатторова Нодирахон Абдурахмановна

Абдусатторова Мунаввархон Абдурахмоновна.

*Наманганский Государственный Университет "Факультет
изобразительного и прикладного декоративно-прикладного
искусства Студент 2 курса магистратуры”*

Аннотация: *Она посвящена основным этапам и проблемам истории европейского искусства XVII века Периодизация итальянского искусства и архитектуры XVII века, зарождение искусства барокко, рост художественных академий во Флоренции, Риме, Болонье, Венеции и их новое профессиональное становление. XVII век — важный этап в истории западноевропейской культуры, период дальнейшего развития и укрепления европейских национальных государств,*

сосредоточение внимания на архитектуре, скульптуре, живописи. Особое внимание уделяется проблемам стилистики и ее терминологии, социальной истории искусства, иконографии, речь идет о понимании контекста.

Ключевые слова: *Классический, Монументальный, Архитектурный, Католический, Реализм, Текущий, Барокко, Итальянский, Франц Хальс, Рембрандт, Человек.*

DESCRIPTION OF XVII CENTURY EUROPEAN ART AND CULTURAL LIFE. ITALIAN ART

Abdusattorova Nodiraxon

Abdusattorova Munavvarxon

Abdurakhman daughter

r Namangan State University

Faculty of fine and applied

Decorative Arts 2 course Master's student"

Annotation: *17th century is dedicated to the main stages and problems of the history of European art. Periodization of Italian art and architecture in the 17th century, the origin of Baroque art, the growth of art academies in Florence, Rome, Bologna, Venice and their new professional development. The 17th century is an important stage in the history of Western European culture, a period of further development and strengthening of European nation-states. A focus on Spanish architecture, sculpture, and painting. Stylistics and its terminology, social history of art, special attention is paid to the problems of iconography, they should imagine the specific features of the processes and phenomena characteristic for the art of the 17th century, as well as the most important directions, and separately monuments and understanding their historical context will be discussed.*

Keywords: *Classical, Monumental, Architecture, Catholic, Realistic, Current, Baroque, Italian, Franz Hals, Rembrandt, Person.*

KIRISH

XVI asr o'rtalariga kelib, Italiyadagi ijtimoiy qarama-qarshiliklar feodal-katolik kuchlarining g'alabasi bilan tugadi. Davlat bo'linib ketgan, iqtisodiy jihatdan tang ahvolda edi. Italiya, Fransiya va Ispaniya kabi kuchli mamlakatlar hujumiga bardosh bera olmadi. Uzoq kurashlardan so'ng Ispaniya g'olib chiqdi. Shu paytdan boshlab (1559-y.), Italiyaya taqdiri Ispaniya bilan chambarchas bog'liq bo'ladi. XVII asrda Italiya san'atining umumiy xarakteri tarixiy rivojining xususiyatlari bilan monand. Italiyada barokko san'ati paydo bo'lib, taraqqiy eta boshladi. Barokko Italiya san'atidagi yetakchi yo'nalish bo'lsa ham, XVII asrda boshqa oqimlar ham mavjud edi. Undan tashqari, realistik oqim ham taraqqiyparvar va demokratik g'oyalarni, xalq fikrini yorituvchi san'at yo'nalishi sifalida Italiyaning barcha yirik shaharlariga sezilarli ta'sir ko'rsatdi.

XVII asr Italiya monumental arxitekturasi katolik cherkov va aristokratlarning hamma ehtiyojlariga mos tushadi. Shu paytda asosan ihodalxona va saroylar qurilishi rivojlangan. Bir tomondan monumentallikka, ikkinchi tomondan esa dekorativlikka ahamiyat berilgan bu paytdagi barokko uslubi arxitektun da ham taraiqiy etdi.

Barokkoning birinchi arxitektorlari Jakomo dela Porta va Domeniko Fontanlar deb qabul qilingan. Yuqori barokkoning yirik arxitektori va haykaltaroshi Lorenzo Bernini 1629-yildan boshlab Modernning o'limidan so'ng Petr sobori qurilishini davom ettiradi. Bernini tomonidan bajarilgan soborning ichki bezaklari Mikelanjelo tomonidan tavsiya qilingan. Bernining eng yirik me'morchilik asari Avlyo Petr ibodatxonasi maydoni hisoblanadi. Me'mor ikkita maydon yaratdi. Ellips shaklidagi ustunlar bilan o'ralgan bu joyga simmetrik joylashgan ikkita fawora o'rnatilgan. XVII asrda arxitekturadagi kabi tasviriy san'atda ham barokko uslubi asosiy ahaniiyatni kasb etdi.

Aka-uka Karrachilar ijodi XVI asrdagi so'ngi Rim san'atida manerizmdan oddiylik va obrazlarning ulug'vorligi tomon keskin buriish bo'ldi. Karrachilar 1580- yilda Bolonyeda akademiya ochishadi. Bu badiiy ta'lim prinsiplarini tizimga keltirishda keyingi ociligan akademiyalar uchun Yevropa san'ati katta ahamijatga ega bo'ldi. 1595-yili Karrachilar mashhur bo'lgach, kardinal Farieze o'z saroyini bezash uchun ularni Rimga chaqiradi. Annibale taklifni qabu! qilib butunlay Bolonyeni tashlab ketadi. U Palatsso Farneze zallaridan biriga mashhur shift galereyasini yaraiadi va bu asar uning ijodini cho'qqisi bo'lib qoladi. Shiftning kompozitsion tuzilishi Mikelanjeloning Sikstin kapellasiga ishlagan naqshlariga o'xshab ketadi. Rassom insonlar figurasini va tasviriy asarlarni ko'zni qamashtirarli darajada xuddi jonliday aks ettira olgan.

XVII asrning dastlabki yillarida yaratilgan mashhur "Tobutga solish" asari kompozitsiyasi ta'sirchanligi va obrazlarning hayotiyliigi bilan ajralib turadi. Shogirdining egilgan figurasi nihoyatda hayotiy berilgan bo'lib, Iso gavdasini ushlab turibdi. "Bibi Maryamning ulgurishi" asari ham shit xildagi haqqoniy asardir. Bibi Maryamning yotgan gavdasi oldida Iso shogirdlari chuqur qayg'uda. Asarning janrli xarakteridan rassomning mavzuni an'anaviy talqin qilishdan voz kechganligi seziladi. Bu narsa cherkov tomonidan rassomga norozilik bildirishga sabab bo'ldi. Lorenzo Bernini (1599-1680) yuqori barokko san'atining mashhur me'mori va haykallaroshi, shu uslubning xarakterli tomonlarini umumlashtira olgan ijodkordir. Marmar va bronzadan asar ishlashda undan o'tadigani bo'lmagan. U yoshligidanoq o'ziga badiiy yo'nalish topa olgan, birinchi asarlaridayoq' lining mahoratli san'atkor ckanligi sczililb lurardi. 1623-yili "David" haykalini yaratadi. Haykalda Injil qahramonining jismoniy va ruhiy kuch-qudrati jo'sh urgan payti aks ettirilgan. Barokko mahobatli haykaltaroshligi durdonalaridan biri-mashhur Avliyo Terezaning zavqlanishi" asari bo'lib, Rimclagi Santa Mariya della Viktoriya ibodatxonasining Kornaro kapellasini "bezatib turadi. O'ta zo'r zavq bilan, yoy o'qini ushlab turgan farishtaning his-hayajoni hayotiy berilgan. Tereza libosining burmalari dekorativlik hosil qilgan, oltin nurlar fonida marmarday oppoq farishtaning figurasi devorning rangi bilan

qo'shilib ketib, tantanali ansambl hosil qilgan. Mavzu va uning talqin qilinishi Italiya barokkosining xarakterini tasvirlab beradi .

Xulosa: XVII asrda Italiya san'atining umumiy xarakteri tarixiy rivojining xususiyatlari bilan monand. Italiyada barokko san'ati paydo bo'lib, taraqqiy eta boshladi.16-asrning o'rtalaridan boshlab Italiyaning tarixiy rivojlanishi feodal-katolik reaksiyasining boshlanish va g'alabasi bilan ajralib turadi. Iqtisodiy jihatdan zaif, individual mustaqil davlatlarga bo'linib, Italiya Frantsiya va Ispaniya yanada qudratli mamlakatlarning e'tiborini jalb qila olmaydi. Ushbu davlatlarning Italiyada hukmronlik qilish uchun uzoq kurash, Ispaniyaning "Kato Kembrey" dagi tinchlik shartnomasi bilan yakunlangan Ispaniya g'alabasi bilan yakunlandi. O'sha vaqtdan boshlab Italiyaning taqdiri Ispaniyaga yaqin aloqada bo'ladi. Venetsiya, genoa, piedmont va papol va papa hududidan tashqari, deyarli ikki asr davomida Ispaniyaning viloyatida bo'lgan. Ispaniya Italiyani italiya shtatlarida yurgan vayronagarchilikka aylantirdi, ular ko'pincha Italiya davlatlari hududida, iqtisodiyotda ham, madaniy hayotda ham Italiyada feodal reaksiyani kengaytirish va kuchaytirishga yordam berdi. Italiyaning mahobatli arxitekturasi 17-asrda faqat katolik cherkovi va dunyoviy aristokratiyadan so'radi. Bu davrda asosan cherkov tuzilmalari, saroylar va villalar qurilmoqda. Tasviriy san'at asarlari kabi, barokiy me'morchilik yodgorliklari kabi tomoshabinga hissiy ta'sirni kuchaytirish bo'yicha hisoblangan. Uyg'onish san'ati va arxitektikasini buzgan oqilona boshlanish, irratsional, statik, dinamik - dinamika, keskinlikning boshlanishiga yo'l ochdi. Barok - kontadion elementlarning kontrastlari va notekis elementlarini taqsimlash uslubi. Uning katta ahamiyatga ega, juda katta va suvli egri shakarear, arklar. Barokiy tuzilmalar uchun - xarakterli - frontal, qurilish jabhasi. Binolar bir tomondan, asosiy jabhalardan, ko'pincha tuzilish hajmini yashiradi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YXATI:

1. Абдирасилов, С. Ф., Толипов, Н. Х., & Толипов, Н. Н. (2017). Эффективность исторического подхода в художественном обучении. Молодой ученый, (20), 417-421.
2. Абдирасилов, С. Ф., & Хисамиева, С. (2016). Воспитание школьников в духе патриотизма средствами изобразительного искусства в узбекской школе. Молодой ученый, (1), 667-670.
3. Абдирасилов, С. Ф., & Исахожаева, Н. А. (2017). Изобразительные умения и навыки в процессе выполнения набросков будущих дизайнеров. Молодой ученый, (7), 411-414.
4. Барш Л.О. Рисунок в средней художественной школе. М.: 1987